

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 125. ZA TROMJESEC K 375 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIŠTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TIŠKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PIMAJU.

OGLASI PO CIENKU.

Prvo zasjedanje pravaških zastupnika.

U četvrtak dne 11. siječnja u 4 sata posle podne sastali su se zastupnici stranke prava iz Banovine sa članovima poslovnog odbora u „Starčevićovom Domu“, da se dogovore i pripreve nužni materijal za zasjedanje narodnih zastupnika stranke prava iz svih hrvatskih zemalja. Toj predkonferenciji su sudjelovali svi narodni zastupnici, a predsjedao je najstariji član dr. Ivan Banjavčić. Na predlog nar. zastupnika Cezara Akačića, bez razprave je usvojen zaključak, da se do otvorenja sabora izradi poslovnik saborskoga kluba i poslovnog odbora stranke, da se saborski klub uzgodne konstituirati. U tu svrhu je izabran ovaj odbor: Cezar Akačić, dr. A. Horvat, dr. Pazman, dr. Prebeg a za izradbu poslovnika poslovnog odbora pridjeljen je jošter i prof. Šegvić.

Za tim je u ime poslovnog odbora sveuč. prof. dr. Josip Pazman izvestio o ugovoru, sklopljenom između vrhovne uprave stranke prava i hrvatskog katoličkog tiskovnog društva za izdavanje glavnog glasila stranke „Hrvatske“ i o finacijskom stanju njegovom. Taj je izvještaj primljen sa zadovoljstvom na znanje. Konferencija je zaključila poradi svim silama za što izdašnije moralno i materijalno podupiranje lista i za njegovo širenje u narodu.

Iza toga se je prešlo na razpravu o političkom položaju u svim hrvatskim zemljama, te su prihvaćeni osnovni zaključci i predlozi za sastanak pravaških zastupnika iz svih hrvatskih zemalja, koji se se je imao sutradan sastati. Ta predkonferencija je zaključena u 1 sat u noći.

Sutradan, 12. siječnja, sudjelovalo je viećanju pedeset i osam nar. zastupnika; kako smo to već javili u broju od sriede 16. ovoga mjeseca, gdje smo pribili imena dotičnih učestnika. Viećanje je započelo u 4 sata popodne. Predsjedao je dr. Mile Starčević kao predsjednik vrhovne uprave stranke prava.

Prva točka dnevnoga reda je bila razprava o političkom položaju svega hrvatskoga naroda.

Sudjelovali su u razpravi: gg. prof. Šegvić kao izvjestitelj, te nar. zast. dr. Sunarić, dr. I. Ružič, dr. Katičić, dr. Drinković, Tomac, dr. Milobar, Gjebić-Marušić, pl. Vancaš, dr. Bošnjak, dr. Perišić, dr. Horvat, dr. Krstelj, Mihajlović, biskup dr. Šarić, dr. Banjavčić, dr. Prebeg, dr. pl. Kiš i don Prodan.

Na predlog dra. Sunarića izabran je odbor, da prije zaključaka viećanja iznese konkretne propozicije. U taj odbor su izabrani dr. M. Drinković, dr. Joso Sunarić, Don Ivo Prodan, dr. A. Horvat, dr. Bošnjak, prof. Šegvić. Viećanje je zaključeno u 9 ipó sati na večer, a nastavak urećen za sutobu 13. o. mj. u 10 sati u jutro.

U sjednici od sutobe prije dnevnoga reda poslan je brzajovni pozdrav predsjedniku slovenske pučke stranke i hrvatsko-slovenskog kluba dru. Ivanu Šušteršiču željom što skorijeg hrvatsko-slovenskog ujedinjenja, i dru. Matku Laginju, vodji istarskih sumišljenika; zatim je uzet u pretes odnošaj između „Hrvatske Nar. Zajednice“ i „Hrvatske Katoličke Udruge“ u Bosni i Hercegovini.

Razpravu je otvorio biskup dr. Ivan Šarić, a sudjelovali su dr. Nikola Mandić, Josip pl. Vancaš, dr. Vladimir Prebeg, dr. Fran Milobar, dr. Katičić. Na koncu je postignut između svih prisutnih podpun sporazum. O tom su pozdravom odmah obavješteni preuzvišeni gospodin dr. Josip Stadler u Sarajevu

i presvietli gospodin biskup Fra Marijan Marković u Banjalcu.

U popodnevnom nastavku viećanja poveća se je razprava o jezičnom pitanju u Bosni i Hercegovini, o kojem je izvjestio podpredsjednik bosanskoga sabora dr. Nikola Mandić, a u kojoj su sudjelovali dr. Josip pl. Vancaš, biskup dr. Ivan Šarić, dr. Milobar, dr. Sunarić, dr. Bošnjak, Cezar Akačić i don Ivan Prodan, koji je iznio jednoglasno prihvaćen ovaj:

ZAKLJUČAK.

Obzirom na postojeću prevlast njemačkoga jezika i narodnu materijalnu štetu, koja odatle proizvire za autohtono pučanstvo Bosne i Hercegovine, vrhovna uprava stranke prava svjetuje svoje sumišljenike, da bez definitivnog meritornog riešavanja jezičnog pitanja, na uztek tudinjštini, nastoje u prvom redu složnim silama izistnuti tudjinski jezik i tudjinske interese iz posestrimih zemalja.

Nakon toga se je prešlo na pitanje taktike stranke prava u Banovini.

Razpravu je otvorio u svojstvu izvjestitelja dr. Fran Milobar, a sudjelovali su: dr. Joso Sunarić, Stjepan Zagorac, Šegvić, dr. Banjavčić, dr. Bošnjak, dr. Drinković, dr. Mile Starčević, Josip pl. Vancaš, odvjetnik Mijo Tkalčić, te je jednoglasno prihvaćen ovaj kombinovani predlog dra. Mile Starčevića, dra. Srečka Perišića, dra. Mate Drinkovića, Don Ivo Prodana i Stjepana Zagorca:

ZAKLJUČAK GLEDE BANOVINE.

Vrhovna uprava stranke prava, razpravljajući o političkom položaju u Banovini, zaključuje:

Vrhovna uprava stranke prava hvati i odobrava držanje članova stranke prava pri minulim izborima za hrvatski sabor u Zagrebu, te odlučuje, da se članovi stranke prava pri mogućim izborima imadu držati istoga principa.

U svim političkim i državopravnim pitanjima imade stranka raditi u duhu programa i svojih tradicija, te ići za ojačanjem svojih redova. Prema tome ne smije nikada bilo aktivno, bilo pasivno, pripomoći predstavnicima, podržavateljima i strankama nagodbenoga režima.

Tim je viećanje toga dana bilo zaključeno u 10 sati na večer.

U nedjelju 14. o. mj. na četvrti zaključni dan viećanja, uzete su u pretes propozicije, izradjene od odbora, izabrana dne 12. ov. mjeseca, a odnoseće se na celokupno stanje hrvatskoga naroda u ovoj monarkiji.

Kao izvjestitelj fungirao je dr. Karlo Bošnjak. Predložene propozicije razpravljene su u generalnoj i specialnoj razpravi, koja je trajala tri sata i jednoglasno prihvaćene. Te će propozicije biti predane javnosti, kad će biti za to vrijeme.

Konačno je predano posebnom odboru riešenje nekih važnih narodno-gospodarskih pitanja u savezu sa slovenskom braćom. U taj odbor izabrani su: Cezar Akačić, dr. Mate Drinković, dr. A. Horvat, Franjo Hrustić, dr. Vladimir Prebeg i Stjepan Zagorac.

Time je viećanje stranke prava iza zaključnog govora predsjedatelja dra. Mile Starčevića dovršeno, a slijedeće zasjedanje u izgled stavljeno koncem proljeća ove godine u Sarajevu. Prisutni se zahvališe predsjedatelju dru. Mili Star-

čeviću na izkazanoj uztrajnosti i radu, te se razidjose najlepšim nadama za budućnost.

Zadugarstvo i neprijateljstvo naroda.

Korist, koju je pružila zadružna organizacija dalmatinskom pučanstvu u podignuću njegova gospodarstva i domaće ekonomije, najbolje je očutio naš i srednji pučanin, biva od kamatnika oguien naš zagorac i siromašni ali radišni i na štednju upućeni otopan i primorac.

Naše seosko sveštenstvo, taj u istinu najradišnji dio našega naroda, uzelo je na se tešku zadaću i odgovornost, da preko zadruge pomogne materijalno i moralno svome narodu, koji je od njega nišk, živi s njime i znade za njegove jade i potrebe. I to je sve bivalo otrag desetak i više godina, kad se je malo ko u obće i brigao za „mali puk“...

U to doba većina zadruaga — radi boljeg uspjeha najafilo je svoj pristup u Zadružnu Svezu u Ljubljani, koja je ujedno bila i jedina zadružna centrala u našim krajevima. I doisto Zadružna Sveza je pružala našim zadrugama svu potrebitu uputu, bez ikakve vladine pripomoći podupirala sav zadrugarski potvajat, koji je onda bio tek u začetku u našoj provinciji. Ona je dapače i finansirala mnoge zadruge, dok nije bio osnovan Zadružni Savez u Splitu. Po osnutku ovoga, desetak je zadruaga istupilo iz sveze, dok većina njih ostade i nadalje članicama sveze u Ljubljani.

Rad se u Dalmaciji toliko razgranao, da je sveza morala napokon udovoljiti (Podobor) i otvoriti svoj poseban uređ (Podobor) sa pravim savjetom u Splitu. Tako koje Podobore ima sveza u Štajerskoj, Koruškoj i Istri, jer njena ukupna organizacija broji do 650. zadruaga, te je po tome treća zadružna centrala u Austriji. Posluje svojim domaćim (uloženim) novcem, te joj nije potreba sklapati zajmove. Ima obilatu pričuvnu zakladu i uživa najbolji glas na novčanim tržištima, navlastito poslije lanskog saborskog zasjedanja, gdje je Vojvodina Kranjska preuzela jamstvo za svezu, u ukupnom iznosu od 2½ milijuna kruna, koju garanciju nema nijedna zadružna centrala u Monarhiji.

U Dalmaciji je danas svezičkih zadruaga 85., a treba priznati, da su zagorske zadruge akreditovane više od zadruaga primorskih, i to zato, što su prilike u zagorskim krajevima zbilja takove, da zahtijevaju ovecjeg kredita i čime se riešo mnogi težak a i posljednik kamatičkih panža i gdje je u par godina, uzprkos slabih ljetina, postignuto najboljih rezultata. Eto za primjer seoske blagajne u Vrlici, su 600 članova, od kojih nije nijedan više dužan a ma i kakvom trgovcu. A kao u Vrlici, tako u Driušu, Prominju, Kruševu, i t. d., gdje je danas, hvala blagajnama, lihvarsko i kamatničko agovanje prešlo u „historijsko“ spominjanje!

Zagorske su zadruge doduše imobilizovale većinu svojih kredita i to je sve što im se može prigovoriti. Ali zato su zagorske zadruge najbrojnije članovima, čija imovina po katastralnoj procjeni iznaša kod nekotih na milijune. Zajmovi su udieljeni uz dovoljno najboljih osobno ili na luknjžbu i to sve oprezno uz redovito godišnje pregleđanje po svezičnom revizoru. Zagorske zadruge imaju i liepih pričuva zaklade, gdje nekotje u same tri ili četiri godine poslovanja mogu računati na 8.000 i 10.000 K rezerve. To je sve poznato prijateljima i neprijateljima zadružnih ustanova, kao i to, da svaki novčani zavod iste koncem godine trećinu ili četvrtinu duga udieljenog na tekućih račun svojim kontekurentima. Tako radi Poljudjelska Banka u Zagrebu sa svojim seljačkim zadrugama u Banovini, a tako svugdje u svijetu svi zavodi i zadružne matice. Pa tako i sveza (poput drugih saveza i sveza) tražila je od svojih članica po-

vratat četvrtine duga koncem godine 1911, što je ipak produljila za još pet mjeseci. Zadrugama nije to ništa novo i one su se ovome načinu poslovanja već priučile, pače u zadnje doba i ne izdavaju više zajmova, nego nabavljaju za svoje članove gospodarske potrebitine, žitja i ostalu hranu. To je zadalo trista malih trgovcima — kamatnicima, koji su dosad bili naučni gultii naroda, zato najviše zadrugama, o imeno njihovim voditeljima, pa bili to župnici, ili koji drugi ugledniji rođoljubii.

U novije doba sjetili se ipak i naši „demokrati“, da ne uradiše ništa za mali puk i započeeše s osnivanjem prkos — kamatnica u raznim našim krajevima. „Pučka Zora“ kupila im dvaestak ovakovih zadruaga i u tako mizernom stanju udjose korporativno u Zadružni Savez u Splitu. Nije im bilo do toga, što se dvostrukim zadrugama u jednom kraju profinira jedna gospodarska institucija i što se time demoralizuje narod. Glavno im je bilo dobiti „oružja“ za ratovanje kod saveznih skupština. I nastadoše sa demokratske strane vrlo zgodne kombinacije. Proturati što više svojih pristaa u predstojaštvo i nadzorni odbor savezo, uvući što više svojih činovnika u savez i gradnjom nove saveze koje zasjesti sa svim svojim brojnim familijama u gospodske odaje „novog zadružnog doma“. I dalje, i dalje, ali se na jedanput prepadoše eventualne fuzije saveza i sveze.

Neka se ipak umire. Pregovori su za fuziju prekinuti i baš sa strane sveze i to još prije, nego li zakurikurikaše „Sloboda“ i „N. Jedinstvo“. Čudno ipak, kako je „Sloboda“ dosljedna. U br. 83. g. 1911. „Sloboda“ je povalila Zadružnu Svezu u Ljubljani, ističući njenu revnost i kulatnost, a tako isto i neprednjačka perjanica — profesor Štetanini, koji je dapače uvijek naglasivao potrebu zajedničkog rada na gospodarskom polju. (Valjda zato, što je svojebodno reflektirao na mjesto glavnog revizora kod Zadružnog Saveza). A čudno nam je i zato, što je njima poznato takođerj, kako je par naprednjačkih zadruaga, a i srbskih, tražilo nedavno pristup u Zadružnu Svezu u Ljubljani, znajući je za najsolidniju centralu na našem jugu. Zato se sa ovakovim ljudima neda u obće razpravljati kad se i onako znade, da je sva ta sadanja njihova vika angažovana zato, kako da se namjesti nekoliko danas razpoloživih javnih šetala!

„N. Jedinstvu“ takođerj ne odgovaramo. Smetaju mu župnici i govori o drniškog blagajni, gdje nije bio upleten nikakav župnik i gdje je napokon isti sud riešo ožbuženog svjetovnjaka. Spominje dalje Kljake, a onamo i nema blagajne. Predbucke fratrima za njihovo vodstvo zadruaga, a mi citiramo samo jednu zadrugu vojednu od fratara i to baš u Čitluku, gdje je uzor vodjenja i poslovanja.

I nače ovakova narućena kampanja nije samo sramotna, nego i bezobrazno kurazna. To koliko je liberarlnih zadruaga propalo u Sloveniji i u njemačkim krajevima, a i kod nas im ne cvate ruže! I zato sve oni znadu, ali o tome ni mukajet, dok ako su junaci neka upru prstom, gdje i što li je slabo upravljeno sa strane župnika, odnosno sa njihove strane kod zadruaga učlanjenih u Zadružnoj Svezi. Neka navedu samo jedan slučaj.

Nu takove će proste „lumpe“ pošten čovjek sažaljenjem pogledati; oni su vrlo maleni i posve slabi, da bi mogli nauditi jakoj zadružnoj organizaciji ko što je Zadružna Sveza.

U ostalom neka se radije uhvate rada, ako pak ne znadu ili neće da rade što koristan za narod, onda neka šute i neka se zbiju u kut, a ne hvataje s njima milih ogavnih sredstava, novinarskih čakula i plaćenih pera.

Imaju li baš tvrdu želju i namjeru štetovali obaju narodnoj stvari, onda neka paze, da ne ogrizu prste, jer ako su lani šmig-nuli, ove će se godine drugičje reagirati.

Kraljevo zanimanje za Dalmaciju.

Beč, 16. siječnja.

Iza današnje prisjege novoimenovanog dalmatinskog namjestnika grofa Marija Attensa primio je kralj novog namjestnika u privatnu audienciju, koja je dosta dugo trajala. Kralj je, kako se saznaje, veoma ljubezno primio novog namjestnika, te se je kod njega propitao o svim gospodarstvenim pitanjima, a nastdasve o stadiju pojedinih radnja. Iza kako je kralj izrazio nadu, da će sada od vlade započeta akcija za podignućje zemlje i pučanstva biti pospješena. Odlustio je grofa Attensa veoma ljubezno. Iza audiencije je posjetio je grof Attensa ministra predsjednika Sturgha i s njim je konfirirao sbluzbu štedar sat.

Aspiracije Srbije na Novipazar.

Beograd, 16. siječnja.

Poluzvanična izjava turske vlade, da u slučaju kada Turska ne bi mogla dalje uzdržavati sandjak Novipazar, da ga pod nijedan uvjet ne misli ustupiti niti Srbiji niti Crnojgorki, rek bi da je u velike zabrinula voditelje srbske politike na Balkanu. Iz ove turske poruke oni su crpili uvjerenje, da je Turska pripravna prije ili poslie sandžak Novipazar napustiti Austro-Ugarskoj monarkiji. Današnje je stanje u Novopazaru napeto. Neprolaze dva dana a da na jednoj ili drugoj strani ne padne po koja glava. Srbi idu ravno za tim, da prave svake neprilike Turcima. Ovi li podnose mirno njihove napadaje, ili, kad im dotuži, odvrćuaju im miš za drago. Uvdanjsje novine mal ne danomice bilježe tobožnje turske zulume, dok u zvjezde kuju junačka djela srbskih heroja u Novopazaru.

To je neprestano napadanje Turaka sa strane Srba u Novopazaru imalo za posjedicu, da su se Turci u više navrata uticali austrijskim konsulima za pripomoć, da su ih molili i zaklinjali, da se u Novipazar povraiti austrijska vojska. Srbi su radi njihove nesmotrenosti kod turskog življa u Novopazaru izgubili sve simpatije. Ovo je danas dobro poznato zvaničnoj Srbiji i ona se sada žuri da u Novopazaru spasi za se što se dade spasiti.

U tu je svrhu srbski poklisar u Carigradu Dr. Nenadović pokušao predobiti tursku vladu, da bi ova unajmila Srbiji jedan kompleks zemljišta u širini od pet do deset kilometara a u daljnji preokio cieglo Novog pazara od srbske na crnogorsku granicu. Na ovom bi zemljištu onda Srbija izgradila njezinu željeznicu, koja bi ju imala spojiti sa jadranskim morem.

Srbija traži, da joj Turska unajmi željeno zemljište ne za devetdeset nego za saamih pedeset godišta. Za to bi se ona obvezala plaćati Turskoj stanoviti godišnji odhodak, dok se je izjavila pripravnom dati Turskoj u ime odštete čim bude podpisan najnoviji ugovor svotu od 30.000.000 dinara.

Što je na ovu ponudu odgovorila Turska još se neznaj. Izgleda da je njezin odgovor u neku ruku zadovoljio ovdanjsje političare, jer se saznaje, da se je zvanična Srbija već postarala, da u Francuskoj sklopi novi zajam od 250 milijuna franka.

Aehrenthalov nasljednik.

Prag, 17. siječnja.

Kako Vam već javih, sudbina je grofa Aehrenthala zapetačena. Danas priznaju to i vladi blizu stojeći Niemci. Aehrenthal je prije polazka na Šimering dao kralju formalnu demisiju. Kralj je uzео na znanje. Ostalo se slaže sa već Vam poslanim informacijama o njegovom odstupu nakon delegacija. Nego: u pitanju njegova nasljednika, prama najnovijim vie-

stima, koje dobivam iz krugova českých delegata, rek bi da se u Beču ne misli više na Marich-Szescena i to radi dva razloga.

Prvo, jer imenovanjem sadašnjeg austro-ugarskog poklisara na berlinskome dvoru, dalo bi se očiti pljusku Aehrenthalovoj politici zadnjih dana. To se ipak ne želi. Drugo jer su Magjari uprili svim silama da spasu Burianu mjesto zajedničkog ministra financija, jer da oni u njemu vide oduševljenoga zagovaratelja interesa „magjarszaga“ u Bosni.

Da se je u malo dana mogao u Beču obroriti onaj plan, usljed kojega je imao Baenreither naslijediti Buriana, pokazuje jaki magjarski upliv u Beču.

Sada se uporno tvrdi da bi grof Berthold imao naslijediti Aehrenthala. I ako českí političari veoma skeptično govore o sadašnjem austrijskom poklisaru u Petrogradu, jer nije znao predčeti sastanak u Postdamu sa kojim drugim sastankom, kako se je svojedobno očekivalo, i tim poravnati još uvijek obstojeću napetost između Dunava i Neve, ipak drže da bi grof Berthold mogao s vremenom u tom pogledu postignuti pozitivnih uspjeha.

Iz hrvatskih zemalja.

Kriza u Banovini.

„Neue Freie Presse“ javlja da je ban dr. Tomašić, ostao pri demisiji. Konačna odluka pasti će istom onda, kad grof Khuen Hedervary u toliko ozdravi, da će moći poći pred kralja u audijenciju. Nadalje javlja spomenuti list, da sabor hrvatski, koji je sazvan za 7 veljače, ne će otvoriti dr. Tomašić nego ban Chavrak.

U peštanskim političkim krugovima drže, da viest „Neue Freie Presse“, ako i nije posve točnom istinita, ipak sadržajem odgovara činjenicima. Ban dr. Tomašić žestoko je ogorčen radi neprijateljskog držanja magjarske oporbe, a jednako ga je nepovoljni rezultat saborskih izbora ogorčio. On je u krugu svojih prijatelja izjavio, da ne će dalje podnašati teret neprestane nepodne borbe, jer su mu kao poglavaru zemlje u svim činima vezane ruke. On će se u interesu, dobre stvari unionizma, kao jednostavni vojnik boriti.

U savezu sa bankom krizom i promjenom u upravi hrvatske zemaljske vlade, koja se smatra gotovom stvari, spominju se imena raznih aristokrata i političara, koji se označuju kao nosioci banske časti. Spominje se grof Teodor Pejačević, grof Marko Bombelles, grof Stjepan Erdődy i Miroslav Kulmer. Jedino se ne spominje ime odjelnog predstojnika pl. Chavraka u tim redovima. No nije izključeno, da će Chavrak ili kao zamjenik bana, koji je na dopustu, ili kao kraljevski komesar otvoriti hrvatski sabor.

Bojazan pred trialom.

„Pesti Hirlap“ bavi se u članku pod naslovom „Jedan brzojav“ zaključcima stranačkoga vodstva stranke prava i sa brzojavom, odaslanim njegovom veličanstvu, pa veli: Dr. Tomašić namjerice je zaboravio ovaj brzojav zapliuniti.

U članku crtaju se po tom prilike koje izbiše na konferenciji stranke prava, a na svršetku se dodaje: Ako ministar predsjednik grof Khuen Hedervary ne će da na nj pane tračak sumnje, da on sa trialistima u isti grof puše, onda neka odmah iz Budimpešte u Zagreb pošalje „čestitog čovjeka“.

Zast. Desider Polonyi, koji je više dana boravio na moru i preko Ljubljane povratio se u Peštu, pripovijedao je u kuloarima zastupničke kuće, da se je sada sam osvjedočio, kako je trialistička ideja u Hrvatskoj uhvatila korjen. On će o tom govoriti u plenumu zastupničke kuće. Svakako kani Polonyi tokom aporipriacione debate obširno razčiniti hrvatsko pitanje i naročito upozoriti na pogibeljno širenje trialističkih težnja.

Naknadni izbori u Banovini.

Za Vrbovsko i Karlovac raspisan je izbor za 30. siječnja a za Korenicu se naknadno mienja dan izbora od 27. na 29. siječnja, pošto na 27. pada blagdan sv. Save.

Novi sveučilišni profesor.

Kralj je imenovao dra. Antu Sovića, svećenika, javnim izvanrednim profesorom na hrvatskom sveučilištu za hebrejski jezik i tumačenje sv. pisma.

† Imbro Tkalcac.

U Rimu je umro u 93 godini umirovljen tajnik srbskog poslanstva u Rimu

Imbro Tkalcac, koji je šesdesetih godina prošlog stoljeća igrao u politici Hrvatske veliku ulogu, te bio osuđen i radi veleizdaje, no iz zatvora utekao u Italiju, te ondje napokon dospio u srbsko poslanstvo. U Italiji je uživao priličan ugled.

Na Barinom Klancu.

Kako da se ne križaju i lievom i desnom? Tko bi bio ma i samo posumnjao, da će se naš dr. Ivčević onako ponieti u parlamentu pri predlogu Malikovu o gradjanskoj ženitbi? On, koji je prije izbora prvi put dotrčao iz Zadra u trogirsku Zagoru i tu se vozio i penjao, pa baš kod Barinog klanca u Prapatnici, kad ga zagrijani zagorc podigli na veliki kamen, da s visoka govori o svojoj kandidaturi i o svome budućem radu za narod, izmedju ostaloga otvoreno, čisto i bistro — a da ga nije nitko za jezik potezao — izjavio pod vedrim nebom, da će braniti vjeru, da će braniti crkvu kao zastupnik na carskom divanju i poštuva gdjegod bi mu se pridrsilo. Naglasivao je i uporno preporučivao svima, neka ne slušaju što im popovi i fratri protu njemu govore u vrijeme izborne mješanje; jer on nije i niti će biti protiv vjere i crkvi. Tako se je besidilo narodu blizu Barinog klanca, a kako se je dr. Ivčević izgubio, kako je šmigunio iz onoga klanca u parlamentu, gdje se je našao do svoga druga dra. Joze, toga čaše maloga puka i čučenika pana Masaryka, kojega je ovaj kao meštar onako fino uslušio? Tu, tu u tome klancu, u tome odlučnom času htjeli smo čuti dra. Ivčevića, a kad tamo on odsakutao sa družinom u hodnik, da budu ni stražni ni lovni. Njega, velimo, htjeli smo tu viditi, da se odrješito uzprotivi svojim glasanjem proti onom kobnom predlogu, koji se podupno kosi sa kršćanskom vjerom i ustanovam svetih crkve katoličkoga naroda, kojemu je on zastupnik. Njega, opetujemo, jer dok se je pred izbore sa strane svećenstva i uvjerenih katolika opravdano spočitavalo njemu i njegovoj družini, koji su kandidirali na osnovi onog famoznog proglasa, on se je jedini smatrao i cijenio uvrijeđenim, te je izložio podnašao da ga se tobože sumnjiči pred izbornicom. Dok mu družina za tu sumnjičenje nije hajala, dok je za nju to — rekli bi naprednjaci — bio samo *uuršt*, on se je znao ozbiljno potužiti jednom crkvenom dostojanstveniku u pokrajini proti postupanju ondnosnoga svećenstva, koje da ga nepravedno ocernjuje i mrzi pred narodom. Želio je da ta klevetanja prestanu i da se više ne ponavljaju slične glasine, a znamo, da se je indirektno jednomu župniku u sudom zaprietio, jer da se on nipošto ne slaže sa programom onakove vrsti, pa da misli da fuzija stranke hrvatsko-naprednjačke neće vući za sobom štetnosne posljedice za vjeru i crkvu. O tom dapače, da će on i izjavu dati. Tako se je zborilo u onim kritičnim časovima, a sada, kad je došao vranac na klanac? Na drugove šarenjake, koji su pušili cigarete, u hodniku, dok je trajalo glasanje o civilnoj ženitbi, što bi se osvrnulo? Ta oni su zaprisegli na naprednjačko evanđelje! U programu im je jedna tačka za bataljenje kršćanske ženitbe, jer to u spada u napredak. Na upet kako oni nisu bili dosljedni svojem programu i uzmakli korak natrag, tako nije jednako bio dosljedan svojem obećanju, svojim riječima dr. Ivčević, koji je morao koračnući korak napred i odrješito, bez ikakvih obzira, dati svoj muzevni glas proti predlogu bezvjerca Malika, kojemu se samo framonserija može veseliti i sa oduševljenjem prigrliti.

Temeljita, dakle, i vrlo dobra bila je prognoza onih, koji su u bratimljenju hrv. i napr. stranke predviđali zastranjenje dra. Ivčevića, jer da će tako on biti grđno saopte, te neće moći odtргnuti se iz spونا i priteza, što mu ih drugovi neosjetno znadoše sašiti i splesti. Da, to se je predviđalo i baš radi toga, a da i nije bilo onih govora, koja su trogirskoj Zagori, gdje se je koju uru za tim našao i dr. Smoldiaca, da zapечат i zasoli što se bilo istreslo, nije se smjelo ostati prekrštenih ruku, jer ljubav za sveta načela, za čiste ideale rodoljublja gonili su nas u borbu proti dru. Ivčeviću, a za našeg neustrašivog pravaškog kandidata.

Podlegosmo, jer bijaše tako naredjeno; ali barem već sada možemo doviknuti onoj dvojici-trojici u Trogiru, koji nas nepromišljeno osuđivahu, te onima zaneženjacija iz Kaštela sa velič. Vuletinom na čelu: Fj! Dobri ljudi, što ste napokon od gnanuć kad pobjede one vrsti suzu iz oka pustili, tko je shvatio važnost i posljedice

onoga momenta? Mi ili vi, koji ste onako brzoglavno čestitali *prokušanom poborniku katoličkih interesa*? Tko zna, možda ipak sada mučke upoznate i priznate, kako ste onda nekako bili *busulo* izgubili, a kako se čini i izgleda izgubio ju je eto i „prokušani pobornik“, odrješiti branitelj — kako ga nazvaste! — odakle je ono otišao sa Barinog klanca, kako će ga kasno sladić doći. Zagorac.

Utok opuzenskih demokrata.

Opuzen, 13. siječnja.

U prvim obćinskim izborima našim porazili smo demokrate, združene sa utvarom hrvatske stranke, većinom od 500 glasova; u ponovnim izborima tako su vidjeli slabost i mizeriju svoju, da se niti ne prikazeše. I svak je mislio: napokon će ipak ovi ljudi, nenavikli djelima obraz i časti, uvijediti položaj svoj i prestati bezsrčnošću, kojom se vada odlikovali. Ali — vada sve opere. Ali crna obraz nika! I proti zadnjim (ponovnim) izborima ene prikazeše utok na mješovito povjerenstvo, tražeći da izbori uništene.

Na začuđenje čitave Dalmacije *Miško Oman* sa svojim skutošošama šalje tutu Zadrú bielome, te pretpostavljajući nemogućnosti poraza svoga, traži na temelju učinjenih nezakonitosti uništenje izbora.

Niesmo mogli da dodjemo do prepisa utoka, jer ga naši demokrati čuvaju, u koliko im moguće da ne otkriju šramote svoje, koja iz njega izbija, ali ipak doznali smo od njih istih za te tobožnje nezakonitosti, koje se u utoku navode. Evo ih:

1.) Prilazilo nekoliko primjeraka poziva na biranje, *potpisanih od g. Iva Šarića*. Da je taj prigovor smištan ne treba ni govoriti. Ta zar to g. Šarić — pa i svaki drugi čovjek — nije valjan da uradi, da svojim pristasašama pošalje jedan „pro memoria“ dana izbora i broja dotičnog glasa? Zar to i oni nisu radili i ovdje i u Metkovicu u vrijeme kad su držali da nije moguće u borbu?

2.) „Mienjali su se članovi izb. povjerenstva“ — tako drugi prigovor. Ovaj je još smješnjiji! Ta dok ostoje *pismene odredke* četvorice članova njihove stranke — pa i samog vodje im *Omana* — koji su se svi odrekli iza kako su bili imenovani, i to odrekli se prije početka izb. čina, što onda imadu da prigovore? Zar ne bi to bilo ludu i kad ne bi obstojalo rješenje mješovitoga povjerenstva g. 1899. br. 2446?

3.) Tvrdi se, da su za vrijeme biranja vrata izb. dvorane bila zatvorena, te tako pristup nije bio slobodan. Dok su prvi prigovori samo smištni, ovaj je i skroz bezobrazan. Doista treba biti demokrat, e da se ovakova štá usudi ustvrditi. Vrata izb. dvorane ne samo da su bila otvorena, već su bila u tom položaju, da se sa plokate direktno u nju moglo da gleda. Ako li nisu bila otvorena dvojka vrata, kao za biranja u kolovozu, ta to je sasna naravno! Jedno je vrućina kolovoza, a drugo bava prosinca!

Pa nije li zbilja ovo smištan izgovor, kad se znade, da je unapriod bilo odučeno ne prikazati se, kad smo svi vidjeli, i kad je u to zapisniku utvrđeno, da niti jedan od njih nije se prikazao ne samo u izbornu dvoranu, da dađe svoj glas, već niti na vrata ili na plokat. Zar su toliko djelatni demokrati naši, pa misle, e će im se u javnosti vjerovati, da njima „zbog zatvorenih vrata“ nije niti jedan birač došao na biranje?

4.) Tvrdi se u utoku, da listina nije bila čitana. I to je jedina očita laž, kojoj se izričito protivio izborni zapisnik, kao što i drugoj laži, da se glasovnice (cedulje) nisu čitale. Čitale su i glasovnice i listine, ali naravski nisu ih čuli „oni“, koji su za izbornih dana stajali zatvoreni u ru-pama svojim, da ne vide kojim oduševljenjem i po drugi put pristaje naši stupaju na biralište.

Evo, kako je jedan utok, što ga napravivše, utok, komu će se bez dvojbe čitati Dalmacija smijati i iz njega još se bolje uvjeriti o snazi i o pojmu časti kod demokrata naših.

Ako li možda njihov utok ne sadrži ove i same ove smješne tačke, koje navodsmo, a mi evo pozivamo demokrate naše neka iznosu u javnost čitav svoj utok, da ga svak vidi i pročita. Ako ga se nisu stidili napisati, zašto bi ga se stidili tiskati? **Opuzenski pravaši.**

Iz grada i pokrajine.

Dokaze van! Naš članak „Za čast Dalmacije“ djelovao je kao bomba. „Narodni List“ ne nalazi ni jedne riječi da obrani postupak Zemaljskog Odbora u pogledu obćine drniške, ma da prikrije onaj škandal kao i zlorabljenje Zemljišno-Vjeresijskog zavoda u izborne svrhe, hoće da stvar svede na drugu stranu, pa obtužuje nas da smo mi htjeli podkupiti ondašnjeg načelnika Skelina i nudili mu u tu svrhu zajam Ljubljanske Svezice i da je jedan pouzdanik Zemljišno-Vjeresijskog zavoda njegovim novcima pokušao da spasava nekoje propale pravaške štediošice u okolici Šibenikoj. Dok će „Narodni List“ na prvu svoju tvrdnju u poslu g. Skelina dobiti zasluženi odgovor u dojučeršnjem broju, buduć sada su odsutne iz Šibenika osobe u stvar potanko informirane, možemo već danas pozvati ga, da nam kaže, koji je to pouzdanik Zemljišno-Vjeresijskog Zavoda i koje su to propale pravaške štedionice u Šibenikoj okolini koje bi taj pouzdanik bio pokušao spasavati. Deder „Narodni List“ evo prigode, da te na mezevu vidimo. Dokaze van!

Posvećenje i ustoličenje biskupa presv. Pappafave. Kako saznajemo, posveta šibenskog biskupa presv. Pappafave obaviti će se dne 11 veljače u mjestnoj Bazilici, uz učestvovanje nadbiskupa dra. Puljišća te biskupa dra. Marčevića i dra. Palunka. Svečano ustoličenje bit će dne 18 veljače.

Smrt pod željezničkim kolima. Prākjučer iza podne vlakovodja Simforijan Domić, rodom iz Splita, pri ranijem vlaku na šibenskom kolodvoru našao je groznu smrt. Prelazeći sa jednih kola u druga Domić je popuzao i pao medju tračnice tako da su dvojka kola i lokomotiva, koja vozila natrag, prešli preko njega, pretrgli mu jednu ruku i jednu nogu, a glavu i prsa ranili mu. Domić je prenešen u bolnicu, gdje mu ruku i nogu amputirase. Usled rana zadobivenih na glavi i prsima Domić je oko ponoći istog dana dogledao.

Pokojni Domić ima oca u Splitu. Kako se je ovih dana i u Kninu dogodio jedna željeznička nesreća, pri kojoj je zaglavio jedan željezničar, stari Domić, u brizi za svog sina, brzojavljao je prekjučer u jutro dringend sinu, da mu javi, što se u njim. I po drugi put je starac brzojavio i pitao željezničko osoblje u Splitu, što mu je sa sinom i dobio odasvud odgovor, da mu je dobro. Medjutim malo časa, iza kako je drugi brzojav starčevu sinu stigao, Simforijan Domić, od onda zdrav i veseo, nalazio se već pod željezničkim kolima, da malo kasnije podlegne ranama. Starac je čuo unapriod i svom duhu, kako nad njegovim sinom leprša anđeoska smrti.

Pokojni Simforijan Domić bijaše u naporu snage. Čestiti čovjek i iskreno odan pravaškoj stvari. Vječni mu pokoj!

Sprovod pok. Mandaljane Rattey. Smrtni ostanci blagopokojne gdje Mandaljane Rattey rođene Matačić pripisli su iz Beča u sriedu večer parabolodom druživa „Dalmatia“ te položeni u crkvu sv. Nikole. Jučer u jutro bio je sprovod, kojemu učestvovalahu Šibenska glazba, zastupstva svih mjesnih vlasti i društava, te gradjanstvo u liepom broju. Veliki broj vienaca i duplira. Vječni joj pokoj!

Odlikovanje. Njegovu Veličanstvo podijelilo je plremstvo, uz oprost od pristojbina, predsjedniku okružnog suda u Spljetu, dvorskóm savjetniku Franu Petriću, prigodom kad je na svojoj molbu postavljen u trajno stanje mira.

„Hrvatskom Sokolu“ u Šibeniku darovase načelnik Dr. Krstelj K 5 i Krešo Novak K 2. da počaste uspomenu blagopokojne Mandine Rattey; nadalje Krešo Novak K 5, da počasti uspomenu pok. Šimuna Poljčevića u Brijuni.

U fond „Hrvatske Rieči“ darovao je gosp. Marko Belamarić pok. Tome K 3. da počasti uspomenu pok. Mandine Rattey.

Još o studeni u školama. U posljednjem smu broju rekli, da na mjesnim pučkim školama vlada upravo nesnosna zima, jer odnosni razredi nisu povrijeđeni ognjivim pečima. Školski propisi predviđaju studen i izričito naglašuju, da se tomu mora odmah došćoćiti. Medjutim do danas nije ništa učinjeno. Pri ovakvoj

očijoj zimi izključena je svaka mogućnost, da djeca mogu izradijati pismene radnje, a prevelika studen i odraslima „otimlje mogu misli“. Ako se uzme u obzir, da su djeca prinuđena u ogrtačima sjediti, pojmljivo je koliko učiteljske snage mogu raditi i poučavati. Povrijemo stariju školsku vlast, nek providi.

Pravaško slavje u Stonu. Pišu nam iz Stona: Od vajkada je poznata privrženost stonjana i okolice stranci prava; i kad je pravaška stranka u zadnje doba onako orjaški koracala, stonjani su uz nju još bolje priomili, a to su pokazali izbori za carevinsko vieće i minuli obćinski izbori.

Pravaši Stona i okolice mogu ponosno kazati da sve otmegnaju u Stonu i okolici čuti, diše i radi duhom pravog i poštenog rodoljublja, duhom velju stranke prava; a to je najbolje pokazala proslava otvora Hrvatskog pučkog Prosvjetnog društva „Stoviš“ na novu godinu.

Opisati oduševljenje, zanos i veselje naroda što je taj dan u Stonu doživjelo, to je uprav nemoguće; svak je radio, svak se natjecao da dan proslave iznese što ljepše a za stranku što dičnije i slavije. Nadodje i prvi dan godine. Prostorije mladog društva sve naokolo divno nakičene u ognju trobojnika i sagova. Već ranim jutrom zauzeti odbor pripravila svaku eda što bolje i sranje pričeke braću iz okolice; i eto oko 9 1/2 naših rodoljubnih Cesiňjana, Hodijana, Lučana, Malostonjana, svečane pod barjicama, a Stonjani ih sa odborom na čelu bratski susretaju, primaju i u društvo vode uz neopisivo klicanje i oduševljenje. Na 10 sati svi članovi, a na čelu im uprava i odbor, pod družtvenim barjakom idu u crkvu svečanog Sv. Misi.

Nepregledna povorka reda se preko Stona, e je bilo smiela gledati; prvi dolaze u crkvu, a zadnji tek ostavljaju društvo. Po sv. Misi svi se sakupije u družtvene prostorije dukbom pune našeg naroda, gdje prepoštovani dekan Nikola Viti Bunčević uz prigodno slovo blagoslovi znanosno novi dom; na to tamburški zabronitorina a sva publika prihvati veselo i zaonosno narodnu himnu „Liepa naša“ i druge rodoljubne pjesme. Na 3 sata popodne po programu sledio je svečani otvor; zaslužni, radišni i požrtvovni predsjednik društva g. Aurelio Radić istakne živo i zanosno cilj društva i kako da radimo eda društvo bude napredovati i pobjediti. Redal. su se zatim mudri i praktični govori za govorom koji su svi poticali članove na stogu, ljubav i uzajamni rad, na čemu jedino može naše društvo napredovati. Čitali su se mnogo brojni brzojavi poslani od naših sumišljenika sa svih strana naše domovine; poklicima, oduševljenju i zadovoljstvu ni kraja ni kona. Na 4 sati svi članovi 130 na broju bijahu pogošćeni, a veselje, pjevanje, napitnice produljile se da kasna dok se članovi i pozvanici ne počese sakupljati u dom, koji je plivao divnom razsjetom, i na večernju zabavu koja je bila kruna svega veselja. Prostorije društva, i ako prolikone, bijahu preuzke da prime onoliko mnoštvo do 450 osoba. Te večeri vidjelo se je najbolje što može ideja, sloga i rad. Skladno i fino udarjenje tamburaškog zbora svakoga je oduševilo; naše mlado diletanško družtvo dalo je dvije šaljive igre: „Gospodja što iste gaspara“ i „Hroplja u službi“, i tako naravno i majstorski da je publika gromko pućala od smieha i neprestano vredne predstavljače akklamirala. Evala Vam i Čast Vam vriedna i pozitivna mladost! Napried! Prosvjetom k slobodi! Mi se više puta akklamirana odlična gospodjica Rita Perić, koja je, onako lijepa, divno i čustveno deklamovala prigodnu pjesmu pri otvoru predstave.

Poslije predstave slijedio je ples sve do kasne noći, u najboljem redu, oduševljenju i razpoložuju. Dan otvora društva „Stoviš“ ostati će uprav zlatnim slovima upisan u sru i analiza pravaške sviesti u ovoj obćini. Taj dan navišta novu zoru boljeg napredka i bolje budućnosti ovoga naroda. Družtvo „Stoviš“ nek bude naš razasadnik, ono ognjište na kojem će se taliti ideali za dobrobit ovog dobrog, rodoljubnog i radišnog naroda, u duhu one stranke koja je jedina kadra da spasi hrvatski narod, stranke koja u sebi ima sve ono što je liepo, dobro i plemenito a to je stranka prava.

Narode, drž se nepokolebivo uz stranu prava; njegov i goji tvoje družtvo „Stoviš“. Pobjeda tvoja je narode! To ti želi od srca tvoj sumišljenik. — **Gost.**

„Narodni List“ o izborima u Opuzenu. Primamo iz Opuzena 13 siječnja: „N. L.“ u predzadnjem uvodnom članku spominje izmedju ostaloga i Opuzen, pa

veli, da su prvi izbori (u kolovozu) sličili kasapnici, a ne izb. činu.

Da je to jedna od običnih laži „N. L.“ znade dobro čitava javnost, ali evo ipak mi pozivamo „N. L.“ na polemiku, nek nam iznese jedan nezakonito ukinuti glas, pa smo za svaki takav spremni da mu izplatimo deset (10) kruna u proslavu njegova jubileja. Neka nam pak ovakova šta ponude Metkova gospoda, ako se uzdaju u zakonitost svojih izbora.

Svakako fakat, da naši demokrali nisu se niti prikazali ponovnim izborima, koje po želji samih njih nije vodilo obćinstvo upraviteljstvo, već politički komesar, pak onih 500 glasova većine na primim izborima pokazuju jasno i očito, da li je bilo „kasapljenje“, da li je bilo ono, što je bilo u Metkovicu.

Donja Kaštela, 15. siječnja: Ovih dana obdržavala se je skupština mjesne „Hrvatske Čitaonice“, te je predsjednikom izabran g. Ante Zaneta, tajnikom M. Grgin,

a blagajnikom Ivan Acalija. Mi u novu upravu polažemo najbolje nade, osobito u g. predsjednika, koji će znati društvo držati na visini koje ovo zasluuje kao jedno između najstarijih društava u Dalmaciji.

Na 27. o. mj. priredjuje naš „Sokol“ svoj društveni ples, pa se nadamo da će isti najbolje ispasti i ove godine kao i ostalih, tim više što je za isti već sada veliki interes i zanimanje.

Iz Opuzena. Buduć g. Dušan Ugri-nović izjavljuje, da on nije auktor proglašen, koji je osvanuo u izborno doba po ulicama Opuzena, mi to rado uzimamo na znanje i ispravljamo. Svakako isti je proglašen za šapirografa demokratske štedionice, kojoj je on knjigovodjom, on ga je po Opuzenu svojom rukom delio, što možemo i da dokažemo imenima onih, koji su ga od njega primili, a proglašen je bio tako nizak, da je zaslužio i oštrijeg komentara.

BRZO JAVI „HRVATSKE RIEČI“

Općinska uprava u Skradinu.

Skradin, 18. siječnja. Danas je sledilo ustoličenje nove obćinske uprave. Načelnikom je g. Marko Mudražija, a za prisjednike gg. Škubonja, Kisić, Dražić, Ardalčić, Vatauvuk i Zorica. Bilo na uhar naroda i domovine!

Povratak namjesnika.

Beč, 18. siječnja. Danas je namjestnik grof Attens na povratak za Zadar.

Sukob između Italije i Francuzke.

Pariz, 18. siječnja. Francuzka štampa oštro prosvjeduje proti postupku talijanske vlade radi zapljene francuzkog poštanskog parobroda „Carthage“. Francuzka vlada odpslala je na talijansku vladu notu vrlo blag sadržaja, ali i takva pomirljiva nota ostala je bez uspjeha. Francuzi traže, da zapljenjeni parobrod bude odmah pušten na slobodu. Italija se ustručava da udovolji ovom zahtjevu.

Ukradeni srbski mobilizacioni spisi.

Beograd, 18. siječnja. Častnik Hitsch defraudirao je 12.000 dinara te pobjegao. Uhuvaćen je i predan vojnom sudu. Istragom ustanovilo se da je Hitsch pokrao spise koji se odnose na srbsku mobilizacionu, ali ih kod njega nisu našli.

Obstrukcija Rusina.

Lavov, 18. siječnja. Rusinski klub tražio je od zemaljskog maršala grofa Badenja da odgodi saborsku sjednicu od subote dok se postigne sporazum u pitanju izbore reforme. Badieni je odbio taj zahtjev Rusina, na što je rusinski klub zaključio da će tehničkom obstrukcijom spriječiti svaki saborski rad. Poljaci su uslied toga zaključili povesti nove pregovore s Rusinima.

Za svesokolski slet u Pragu.

Pariz, 18. siječnja. Ovogodišnjem svesokolskom sletu u Pragu učestvovat će i odastanstvo municipija grada Pariza.

Ruski Dreadnoughti

Petrograd, 18. siječnja. Car je odobrio program za izgradnju istočne flote. Gradnja obavit će se u 5 godina. Izgradit će se 4 dreenoughta. po 25 milijuna rubalja svaki.

Krvavo proljeće na Balkanu.

Bukarešt, 18. siječnja. U ovdječnjim vojnim krogovima uvjereni su, da će proljeće donieti na Balkanu iznenadjenja. Bugarska se naoružava, da bude spremna za svake eventualnosti, a Rumunjska isto tako.

Papinskog municipija udarila kap.

Beč, 18. siječnja. Papinskog nuncija Bavona udarila je jučer kap. I danas bolesnik je u podpunoj besvjesiti.

Odvjetnik pronevjeritelj.

Beč, 18. siječnja. Odvjetnik Rindl upašen, jer je pronevjerio novac svojih klijenata.

Raspust Turskog parlamenta.

Carigrad, 18. siječnja. Senat je u tajnoj sjednici zaključio raspust parlamenta.

Javna zahvala.

Iz svega srca zahvaljujemo svim onima, koji su nam prigodom nesreće, koja nas je snašla smrću naše nezaboravne

Mandaljene

bili na razni način pri ruci i pastojali, da nam olakšaju tugu i bol, poimeoce gospodji Matiji Agačić i prečastnom gospodinu Don Vinku Kan. Karadžoli, koji niesu marili truda ni brige, a da nam smanje našu nevolju.

Nadalje zahvaljujemo svim civilnim i vojničkim Vlastima, uglednom obćinom Upraviteljstvu, družitvima te privatnicim, koji su na razan način, bilo šiljanjem vijenaca, duplira, milodara, bilo učestvovanjem sprovedu, počastili uspomenu naše mile pokojnice.

Svim tima harni smo do groba.

Šibenik, 18. siječnja 1912.

Obitelj Mate Matačića i Ivan Rattey.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavalj i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

Natječajni oglas.

Otvora se natječaj na 3 mjesta redara kod općine u godišnju plaću od kruna 960 isplativih u 12 jednakih predplaćnih obroka, i suviše kr. 100 na godinu za odielo.

Molitelji moraju dokazati:

1. Austrijansko državljanstvo,
2. Poznavanje hrvatskog jezika,
3. Neporočno ponašanje.

Natječajne molbe moraju se prikazati do 1. veljače 1912.

DRNIŠ, 15. siječnja 1912.

Općinsko Upraviteljstvo
Načelnik
R. Grubišić.

Prisjednik
Vj. Nakić.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

VELIKA ZLATARIJA GIJURO PLANČIĆ

VIS - - STARIGRAD - - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA
:: :: ŠIBENIK. :: ::

Vrućina i žeđja . . .

Oslabljen i umoran postane svaki, koji si u vrućim danima gasi žeđu sa vinom ili pivom.

Veselje za rad i jakost

očuva si pak svaki, tko popije za ugašenje žeđje čašu ohladnjene kave „ENRILO“.

Ovaj „Enriilo“ zavrjetak se pripravlja na posve jednostavni način. Uzmi u 1 litru vode 2 pune žličice (10 grama) „Frankovoga“ kavinog nadomjestka „ENRILO“, pusti to 5 časa dobro kuhati; kod 1. vrijenja 1 put izmješaj, pusti zatim 3 časa, da se staloži, odlij zavrjetak, pridometni nešto sladora, te pusti, da se sve to ohladi.

1 litra te ukusne kave „ENRILO“ stoji sladorom zajedno samo

2-3 p.

Ako se sa mliekom gorka pije, jest kava „ENRILO“, (6 grama na 1/4 litre vode) izvrstan zajutak, a također i večera

Ova kava „ENRILO“ proizvodja se jedino u tvornici HENRIKA FRANCKA SINOVU U ZAGREBU, a dobiva se u svakoj trgovini specerajске robe.

Jeste li bolesni?

Badava

saobćujem svakome, kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zaduše) ozdravio. Ne tražim za to nikakove odštete. Čim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila odlučila, ako najdem sredstvo mom spasu, da to objavim na moj trošak u svim novinama. Gospodja F. Krizek, Prag II. - - Br. 2007. (Ceska). - -

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Eugen Pettoello

Pribrator satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i nozeva.

Zajamčenā izradba sa 90 grama čistog srebra.
Pečata.
Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Begati Ilustrovani cionik. Tvorničke stalne cijene.
Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST. — PLAĆA SE UNAPRED.

NA OBALI

jedno pomoćje za iznajmiti Obaviesti. daje uprava našeg lista.

Kuća u Varošu.

na tri poda, sa avlijom, prodaje se uz umjereni cieniu. Za obaviesti obratiti se na upravu našeg lista pod brojem 120.

KUĆA

dvokatna u prizemlju više konoba i dvorište (obala), u neposrednoj blizini mora, na lijepom položaju na početku Doča, prodaje se. Informacije daje uprava našeg lista pod brojem 127.

UTUJAVANJE

u svjetlo obnavlja vješto i brzo Filomena udova Fetele, kuća Belmarčić kod Pošte. — Izčena u Trstu.

Siena

dobrog livadnog imano na prodaju u većim kol činama. Možemo literovati prečano u balama, franko Mostine, Vodiče ili Skradinu prema sporazumu. Cijene umjerenice. — Uprava Gospodarstva Bribirak Mostine.

HARMONIUM.

sa tri registra, skoro nov, prodaje se Obviesti daje uprava našeg lista.

A. Thierry-a Balsam

LEKARNIKA
A. THIERRY-a
samo prava
STOLISNA
MAST.

IČKA DIEN
Najbolji lijek protiv
A. Thierry-a
u Pragu

Glavni izvozi:
Sjekarna k Angjeu čvuru Adolta Thierry-a u Pragu, Hrvatska.

Dobiva se skoro u svim medicinskim drupacijim trgovinama.

OGLAS.

Javljam P. N. općinstvu da smo već započeli radom u našoj modernoj krojačnici na obali kod Hotel de la Ville, pod upravljanjem i krojenjem modernog krojača, koji može poslužiti svakovrstnim rezanjem.

Cijene su štofe i izradbe odijela veoma umjerene.

Primaju se naručbe za štofe i odijela i iz vani.

Prva Dalmatinska Tvornica
Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

Hrvati!

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine **A. DELFIN, Šibenik.** Papetarska i drvodjeljska radionica

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč!“

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.

Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.

REMINGTON PISAČI STROJEVI

Vrpče i potrebštine za strojeve sviju sistema.

Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.

Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) KRUNA 4. - JUMBOLA (dvostruk) KRUNA 2.50.

Zenske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naročito od ljetnih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebljavaju kod pranja samo STECKENPFERDOV SAPUN od ljljanovog mleka (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E.

Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

Marko Markovina Split

Telefon 93.

Skladište i Zastupstvo

Peći i šparherda,

Eternita

Cijevi, dimnjaka i pločica

keramike

Stakala prostih i ornamentalnih

Papendeka tankog i debeloga

Zahoda porculane i t. d.

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISME NE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEĆE, A POZNATIM I :: BEZ POUZEĆA DO IZMINUCA UTAMACENOG ROKA IZPLATE. :: IMAJEM VELIKI ZALUH GOTOVIH CIPELA I RADIONICU SVAKOVRSNE OBUĆE I OPAKAKA. IZRAĐUJE SE BRZO I TAČNO PO NAJFINIJIEM I NAJMODERNIEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE GG. ČINOVIĆIMA, C. KRALIĆI, VOJNICTVU, ORUŽJANICIMA I FINANCIAL. STRAŽARIMA. PRODAJE SE TAKODIER I NA MJESEČNE OBRONE.

SIBENIK. AUGUST ŽIGON

„Djački Dom“ u Zadru

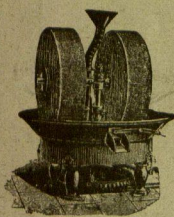
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obskrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravni tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

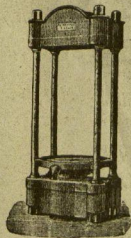
Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
:: :: DARSkih STROJEVA :: ::

RAZASILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

TRST, VIA S. NICOLO Br. 2.

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

Krondorferova
alkalička naravna
kiselica.

Dobiva se u drogeriji

V. VUČIĆA

Šibenik

Antrijansko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. slijedeće glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 sati poslije podne; povratak u utorak u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovacka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 poslije podne.

Trst—Vis (trgovacka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!

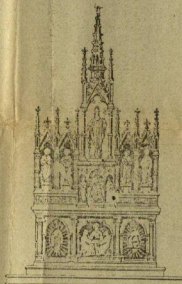
Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjene.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj.

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zatiž za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uzimanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće teške posljedice kao bezanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samos-vina, djelotnog korenja te sladorače od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakvih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, koli slabi bolesnici toli djeca, bezbrižno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u veće mala žličica. Djeci i slabijima razrjeđuje se toplom sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Driša, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca te cijele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razasijaju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cijene po cijeloj Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Traži se jednostavno:

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

PGDRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU

DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K

PRIUHVNA ZAKLADA U PRITIČICI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANILJU I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ZRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREČICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaće potrošioći ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se iz vana.

NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO.

LJEPOTA i UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — SIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40

„ „ „ „ „ II-e „ „ 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40

„ „ „ „ „ IV-e „ „ —80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE